כגון שנמצאת אחת. מן השלש שדות שגבו ג׳ נשים לאשותו: **שדה שאינה שלו.** שנודע שגזלה וסוף שיבואו בעליה ויטלוה ממנה וכשבאה רביעית לגבות כתובתה משדה רביעית באה זו ועומדת לאמר למחר יבא הנגזל ויטול שדהו מידי ונמצאתי קרחת רגלוי שתשבעי שלא גבית כתובתך בחיי הבעל: **ובבעל חוב מאוחר שקדם וגבה קמיפלגי ת״ק סבר מה שגבה לא גבה.** הלכך למה תשבע אם יבא הנגזל ויטרוף מזו תחזור היא על הרביעית ותטול ממנה מה שגבתה דהויא לה רביעית בעל חוב מאוחר: **וכן נמי סבר מה שגבה גבה.** ואין השלישית חוזרת עליה לפיכך יכולה להשביעה: **דכולי עלמא מה שגבה לא גבה.** ושבועה דבן נמי טעמא מאי דקסבר חיישינן שמא תכסיף הרביעית הזאת את השדה שהיא גובה דכי חזיא דלא משבעינן לה ידעא דהדרא שלישית עילוה כשיטלו מה שבידה ולא חייש הך רביעית לאשבוחי לארעא אלא שמטא ואזלא נמצאת שדה בשבועה ולא חייש לאחר שמטה ואכלה ות״ק לא חיים לשמא תכסיף: **דאביי קשישא ליכא ביניייהו.** והיתומים בחיים להשביעה ולא בנמצאת שדה שאינה שלו מיירי: **יתומים שאמרו.** הכא ליפרע מהם לא יפרע אלא בשבועה אף בגדולים אמרו: **פרי אחי ופרי שותפי.** או תרי שותפי: **ואון חד מינייהו בהדיה לדינא.** בדבר השותפות ולא השותף חייב: **לא מלי.** שותף חבירו למימר לבעל הדין: **אנא ואו בעל דבריס דידי אתי.** בדין זה שנתחייב חברי אני אדין עמך בחלקי: **ואילו ראשונה נשלישים לא קפני.** דתשבע לפי שנשבעה: **ולא אמרן.** שיחזיר וידון: **אלא דלא הוה.** האי שותף במתא כשבא חבירו לדין: **ג׳ שטרות.** מכר שדה אחת לשני בני אדם ביום אחד: **שודא דדייני.** לפי ראות עיני הדיינין יטילו הזכות והחובה: **שודא.** לשון השלכה כמו ירה ביש דמתרגם שדי בימא (שמות טו) **לרבי מאיר דאמר.** לענין גט עדי חתימה עיקר כריתות וכן לענין השטרות ואלו שניהם נחתמו ביום אחד ובמקום אחין כותבין שעות גלו דעתייהו דאין מקפידין על הקודם לחבירו ואפילו זה שחרית וזה במנחה אין זה גובה יותר מזה הלכך מאי שודא דדייני ליכא למימר אין אדם יכול ליפות כחו של זה משל זה: ושמואל לרבנן נמי תהא האחרונה נמי צריכה שבועה כדין כל הנא ליפרע מנכסי יתומים ופ״ה דביתומים גדולים איירי ולא כאביי קשישא ור׳ מפרש אפי׳ לאביי קשישא כגון שפטרה מן השבועה וא״ת למאן דלית ליה דאביי קשישא היכי מפרש הנפרעת מנכסי יתומים לא תפרע אלא בשבועה (לעיל פז.) והא דתנן (גיטין לד:) אין אלמנה נפרעת מנכסי יתומים אלא בשבועה דביתומים גדולים אינה צריכה שבועה וביתומים קטנים נמי ליכא לאוקמא דאין נזקקין לנכסי יתומים קטנים אא״כ רבית אוכלת בהן ואומר רבי דסי״ל כמ״ד בערכין פרק שום היתומים (דף כב.) אף לכתובה משום מזוני וקשה מ״מ תיקשי מהיא דהנפרעת מנכסי יתומים לא תפרע אלא בשבועה דהא לעיל בהכותב (דף פז. ד״ה מקשיב) פי׳ ר״י דמיירי בגרושה דלית לה מזוני כי היכי דלא תיקשי אמאי איצטריך למיתני בגיטין אין אלמנה נפרעת מנכסי יתומים אלא בשבועה ואמר לי רבי דמ״מ איצטריך אלמנה בגיטין אלא נטעה לומר בגרושה וימא דנזקקין בכל ענין דאילו באלמנה ה״א דליכא לאוקומא דאקילו בה רבנן משום חינא כדמפרש בערכין וא״ת אמאי לא אקשי מבריתא דאביי קשישא למ״ד אין נזקקין אלא אם כן רבית אוכלת בהן דהא קאמר אביי קשישא שגובין מיתומים קטנים בשבועה וי״ל דהוה מוקי לה בב״ח עובד כוכבים דשייכא ביה שבועה כמו שרגיל ר״ת לפרש שמותר לקבל שבועה מעובד כוכבים ואפי׳ לרבינו שמואל שאסר לקבל ממנו שבועה איכא לאוקמא בגר תושב שקבל עליו אלא לעבוד עבודת כוכבים שנשבע בשם ומיהו קשה לי מדקאמר אביי קשישא יתומים שאמרו דאמתני׳ דגיטין או דהכותב קאי דמיירי בכתובת אשה ע״כ ל״ל ודאי דהוה מוקי פלוגתא דבן נמס ורבנן כאביי קשישא וס״ל כרבנן: **שני שטרות היוצאים ביום א׳.** פי׳ של מכר או של מתנה שמואל אמר שודא דדייני דלא דמי להא דתנן היו כולן יוצאות בשעה אחת ואין שם אלא מנה חולקות בשוה דהתם בשעבוד חיי דאין השעבוד חל אלא מאותה שעה שמוכיח מתוך השטר כשהתחיל השעבוד דהיינו ממחרת יום שנכתב בו דביום שנכתב אין מוכיח מתוך השטר מתי התחיל או בנקר או בערב אבל מתנה או מכר כל הקודם באותו יום עצמו זכה. מ״ר: **לימא רב דאמר בר׳ מאיר דאמר עדי חתימה ברתי.** וכיון דעיקר הוא השטר ומתוך עדים החתומים בשטר אין ניכר שקדם קנינו של זה הלכך קונין שניהם בבת אחת אפי׳ נכתב ונחתם ונמסר לאחד תחלה ואח״כ נכתב ונמסר לשני אע״פ שמתוך עדי מסירה ניכר דלא חשיב להו עדי מסירה עיקר והכי מוכח בגטין דתנן בפ׳ כל הגט (דף כד:) כתב לגרש את הגדולה לא יגרש בו את הקטנה ודייק בגמ׳ הא גדולה מני מגרש אמר רבה זאת אומרת שני יוסף בן שמעון הדרים בעיר אחת מוליאין שט״ח על אחרים א״ל אביי אלא מעתה דישא דקתני פסול לגרש בו ה״נ שני הוא דלא מגרש ביה הא ראשון מני מגרש ביה והא אמרת אין אחר יכול להוציא שטר חוב עליהם אלא מאי אית לך למימר בעדי מסירה ור׳ אלעזר משמע אבל לר״מ אפי׳ ראשון לא מני מגרש אע״פ שניכר מתוך עדי מסירה הואיל ומתוך עדי חתימה אין ניכר. מ״ר. ונראה לרבי דמיירי הכא בנתנה או במכר במקום שכותבין את השטר דבמקום שאין כותבין שהקרקע נקנה בכסף ובחזקה ובחליפין והשטר אינו עומד אלא לראיה התם כולי עלמא מודו דאמרינן שודא דאין לריך התם שיהא ניכר מתוך עדי חתימה איזה קנה תחלה הואיל ואינו אלא לראיה בעלמא ור״מ מפרש הא מילתא בענין אחר וז״ל שני שטרות היוצאין ביום אחד מכר שדה אחת לשני בני אדם האחד עיקר אבל שני שטרות של שני בעלי חובין חולקין לכ״ע כדתנן במתניתין חולקות בשוה ובעל כרחך כשכולן יוצאין ביום אחד וטעמא דשניהם אמת ושעה אחת בירושלים כיום אחד בעלמא דמי לימא רב דאמר כר״מ דאמר עדי חתימה כרתי ואפשר דנחתם בבת אחת דהנך סהדי חתום אהאי והנך סהדי אהאי בהדי הדדי ומסתמא כיון שהחתימה עיקר המסירה היתה לדעת חתימה אע״פ שהיתה זו אחר זו והוי כנמסר בבת א׳ דהיכא דכתבי שעות

תלינן

שנמצאת אחת מהן שדה שאינה שלו. פי׳ הקונט׳ שנודע כבר שהיא גזולה הלכך כשבאה רביעית לגבות משביעין לה והדר יהבינן לה לבן נגס דהואיל מה שגבתה גבתה לריכה שבועה שהרי נפסדת אותה שיש לה שדה שאינה שלו וקשה לרבי דמסתמא כשמשביעין הרביעית משמע שעדיין לא גבתה מדקתני גבי רביעית נפרעת לא תפרע והואיל וכן הקודמת לה למה אינה לוקחת אותה שדה דבגירור שלו ואין סברא לומר שנמצאת אחת מהן שדה שאינה שלו ואינו ידוע איזו ועוד קשה לי מאי קאמר בן נגס וכי מפני שהיא אחרונה נשכרת אטו מי קאמר ת״ק נשכרה נפסדה קאמר שאינה נשבעת לפי שאין גבייתה כלום שהקודמת לה נוטלת אותה שדה והיכא שהאחרונה נפרעת כגון שלא נמצאת אחת מהן שאינה שלו התם מודה נמי בן נגס דנפרעת שלא בשבועה על כן נראה כפי׳ ר״ח דאפילו לא נמצאת פליגי דקאמר בן נגס שנשבעת הרביעית משום חשש שמא תמצא אחת מהן שדה שאינה שלו ולא יוכלו אחרי כן לחזור עליה דמה שגבתה גבתה וה״ק במאי פליגי כלומר במאי תלוי עיקר טעמא שמחמת אותו טעם משביעה בן נגס לעולם כגון שנמצאת כו׳ ומשום הכי נשבעת אפילו לא נמצאת והכא בחיישינן שמא תכסיף קמיפלגי לפי שיראה שמא תמצא אחת מהן שדה שאינה שלו ויחזרו עליה ואינה חוששת להשביח השדה ומפסידתו ואומר ר״ת דמשביעין אותה כדי שתפרוש אם התפיסה לרבי וא״ת א״כ נשביע כל ב״ח דיחוש שמא יכסיף לפי שמא יש בעל חוב קדוש שיטרוף ממנו ונשביעינו כדי שיפרוש אם התפיסו לרבי לאו מלתא היא דאטו יש לנו לעשות תקנה לבעל חוב דליתיה קמן ושמא אינו בעולם אבל הכא אנו עושין תקנה בשביל הנשים הקודמות וא״ת ומה יועיל מה שיפרוש גם היתומים שיפול השדה בידם יכסיפוה מחמת יראה זו שמא תמצא אחת מהן שדה שלו ואומר רבי דלא יכסיפוה בשביל כך שהביאה בעייהם עוד אומר ר׳ הס למה יכסיפוה אם אותה שדה ישביחו יהא רווח שהן שיכולין לסלקו בזוזי דאין להן בשדה אלא כנכרים בעלמא אבל אחרונה תכסיף דהואיל ומה שגבתה לא גבתה אינה יכולה לסלקה בזוזי וא״ת לרבנן נמי תהא האחרונה נמי צריכה שבועה כדין כל הנא ליפרע מנכסי יתומים ופ״ה דביתומים גדולים איירי ולא כאביי קשישא ור׳ מפרש אפי׳ לאביי קשישא כגון שפטרה מן השבועה וא״ת למאן דלית ליה דאביי קשישא היכי מפרש הנפרעת מנכסי יתומים לא תפרע אלא בשבועה (לעיל פז.) והא דתנן (גיטין לד:) אין אלמנה נפרעת מנכסי יתומים אלא בשבועה דביתומים גדולים אינה צריכה שבועה וביתומים קטנים נמי ליכא לאוקמא דאין נזקקין לנכסי יתומים קטנים אא״כ רבית אוכלת בהן ואומר רבי דס״ל כמ״ד בערכין פרק שום היתומים (דף כב.) אף לכתובה משום מזוני וקשה מ״מ תיקשי מהיא דהנפרעת מנכסי יתומים לא תפרע אלא בשבועה דהא לעיל בהכותב (דף פז. ד״ה מקשיב) פי׳ ר״י דמיירי בגרושה דלית לה מזוני כי היכי דלא תיקשי אמאי איצטריך למיתני בגיטין אין אלמנה נפרעת מנכסי יתומים אלא בשבועה ואמר לי רבי דמ״מ איצטריך אלמנה בגיטין אלא נטעה לומר בגרושה וימא דנזקקין בכל ענין דאילו באלמנה ה״א דליכא לאוקומא דאקילו בה רבנן משום חינא כדמפרש בערכין וא״ת אמאי לא אקשי מבריתא דאביי קשישא למ״ד אין נזקקין אלא אם כן רבית אוכלת בהן דהא קאמר אביי קשישא שגובין מיתומים קטנים בשבועה וי״ל דהוה מוקי לה בב״ח עובד כוכבים דשייכא ביה שבועה כמו שרגיל ר״ת לפרש שמותר לקבל שבועה מעובד כוכבים ואפי׳ לרבינו שמואל שאסר לקבל ממנו שבועה איכא לאוקמא בגר תושב שקבל עליו אלא לעבוד עבודת כוכבים שנשבע בשם ומיהו קשה לי מדקאמר אביי קשישא יתומים שאמרו דאמתני׳ דגיטין או דהכותב קאי דמיירי בכתובת אשה ע״כ ל״ל ודאי דהוה מוקי פלוגתא דבן נמס ורבנן כאביי קשישא וס״ל כרבנן: **שני שטרות היוצאים ביום א׳.** פי׳ של מכר או של מתנה שמואל אמר שודא דדייני דלא דמי להא דתנן היו כולן יוצאות בשעה אחת ואין שם אלא מנה חולקות בשוה דהתם בשעבוד חיי דאין השעבוד חל אלא מאותה שעה שמוכיח מתוך השטר כשהתחיל השעבוד דהיינו ממחרת יום שנכתב בו דביום שנכתב אין מוכיח מתוך השטר מתי התחיל או בנקר או בערב אבל מתנה או מכר כל הקודם באותו יום עצמו זכה. מ״ר: **לימא רב דאמר בר׳ מאיר דאמר עדי חתימה ברתי.** וכיון דעיקר הוא השטר ומתוך עדים החתומים בשטר אין ניכר שקדם קנינו של זה הלכך קונין שניהם בבת אחת אפי׳ נכתב ונחתם ונמסר לאחד תחלה ואח״כ נכתב ונמסר לשני אע״פ שמתוך עדי מסירה ניכר דלא חשיב להו עדי מסירה עיקר והכי מוכח בגטין דתנן בפ׳ כל הגט (דף כד:) כתב לגרש את הגדולה לא יגרש בו את הקטנה ודייק בגמ׳ הא גדולה מני מגרש אמר רבה זאת אומרת שני יוסף בן שמעון הדרים בעיר אחת מוליאין שט״ח על אחרים א״ל אביי אלא מעתה דישא דקתני פסול לגרש בו ה״נ שני הוא דלא מגרש ביה הא ראשון מני מגרש ביה והא אמרת אין אחר יכול להוציא שטר חוב עליהם אלא מאי אית לך למימר בעדי מסירה ור׳ אלעזר משמע אבל לר״מ אפי׳ ראשון לא מני מגרש אע״פ שניכר מתוך עדי מסירה הואיל ומתוך עדי חתימה אין ניכר. מ״ר. ונראה לרבי דמיירי הכא בנתנה או במכר במקום שכותבין את השטר דבמקום שאין כותבין שהקרקע נקנה בכסף ובחזקה ובחליפין והשטר אינו עומד אלא לראיה התם כולי עלמא מודו דאמרינן שודא דאין לריך התם שיהא ניכר מתוך עדי חתימה איזה קנה תחלה הואיל ואינו אלא לראיה בעלמא ור״ת מפרש הא מילתא בענין אחר וז״ל שני שטרות היוצאין ביום אחד מכר שדה אחת לשני בני אדם האחד עיקר אבל שני שטרות של שני בעלי חובין חולקין לכ״ע כדתנן במתניתין חולקות בשוה ובעל כרחך כשכולן יוצאין ביום אחד וטעמא דשניהם אמת ושעה אחת בירושלים כיום אחד בעלמא דמי לימא רב דאמר כר״מ דאמר עדי חתימה כרתי ואפשר דנחתם בבת אחת דהנך סהדי חתום אהאי והנך סהדי אהאי בהדי הדדי ומסתמא כיון שהחתימה עיקר המסירה היתה לדעת חתימה אע״פ שהיתה זו אחר זו והוי כנמסר בבת א׳ דהיכא דכתבי שעות

תלינן

מסורת הש״ס

א) לעיל ב., ב) [נ״ק לד. ערכין ז:], ג) גיטין נ. שבועות מב., ד) ב״ב לד., ה) [קדושין עד. וש״נ], ו) [קדושין מח. גטין ג: כפ: וש״נ].

גליון הש״ס

גמ׳ שודא דדייני. עיין לעיל נה ע״ב תוס׳ ד״ה שאם אמר:

מוסף רש״י

יתומים שאמרו. שאמרו מכמיס הבא ליפרע מנכסי יתומים לא יפרע אלא בשבועה, ואפילו הולא שטר, דאי הוה אמהון דיתמי קיים דלמא הוה טענין ואמר אשתבע לי דלא פרעתיך ומשבעינן ליה. (מא.) והשתא אנן טענינן בשביל יתמי ולהא מילתא אפילו גדולים נמי (גיטין נ.). **שני שטרות היוצאים ביום אחד.** היוצאים לפניו על שדה אחת של ראובן שכתב שטר מתנה לשמעון ושטר מתנה ללוי ושניהם ביום אחד ונמצא אחין זה מוחזק יותר מזה כלל, ואפילו נתברר ששמעון בשכר ולוי אחריו בערב, אין הקדמה בשעות אלא בירושלים כדאמרינן גבי הוה עובדא דאמיתיה דרמי בר חמא כו׳ וכיוון דלא פירש לו לראובן לשמעון השעה, נמצא שלא זיכהו בכתב זה עד הערב, הואיל ולא נתפרש בו שעת שחרית ונמצאו שניהם שוין (רשב״ם ב״ב לה.). **רב אמר חולקין.** דספיקא הוא וליכא למימר הכא המוציא מחבירו אין אחד מוחזק יותר מחבירו (שם). **ושמואל אמר שודא דדייני.** לאותו שיהא עוטה לב הדיינים שהיה הטוען אוהבו או קרובו יותר להוא גמר ומקני לו יתנו את הקרקע ושמא עתה זכה בעל הקרקע בשלו, אבל כשאתה אומר יתלוקו בודאי אחד נטל החצי שלא כדין (שם וכנ״ז קדושין עד.). **עדי חתימה כרתי.** משום ליה ספר כריתות (קדושין מח.).

תוספות רי״ד

בירושלים שעות היו כולן יוצאות בשעה א׳ ואין שם אלא ק׳ חולקין בשוה במאי קמיפלגי אמר שמואל כגון שנמצאת שדה א׳ שאינו שלו ובב״ח מאוחר שקו״ג קא מיפלגי ת״ק סבר מ״ש ל״ג וב״נ סבר משג״ג פי׳ כגון שנמצא א׳ מן הג׳ שדות שגבו נשים ראשונות שדה שאינו שלו שנודע שגזלה וסוף שיבואו בעלים ויטלוה ממנה וכשבאה הד׳ לגבות בכתובתה שדה הד׳ באה זו ועוררת למחר יבא מידי ונמצאתי קרח שדהו מידי ונמצאתי קרח רצוני שתשבעי שלא גבית כתובתך בחיי הבעל ובבה״מ שקדם וגבה קמפלגי ת״ק סבר מ״ש ל״ג הילכך למה תשבע אם יבא הנגזל ויטרוף מידה היא תחזור על הד׳ ותטול ממנה מה שגבית דהוי לה ד׳ ב״ח מאוחר. וב״נ סבר משג״ג ואין הג׳ חוזרת על׳ לפי׳ היא יכולה להשביעה. ר״נ ארב״א דכ״ע מ״ש ל״ג והכא בחוששין שמא תכסיף זו

עין משפט נר מצוה

כב א מיי׳ פי״ד מהל׳ מלוה ולוה הל׳ ו סמג עשין מח ופד טוש״ע אה״ע סי׳ לו סעיף מז וטוש״ע ח״מ סי׳ קח סעי׳ ג ויז:

כה ב מיי׳ פ״ג מהל׳ שותפין הל׳ ג סמג עשין פב טוש״ע ח״מ סי׳ עז סעיף ט וסי׳ קכב סעיף ט וסי׳ קעו סעיף כה:

כו ג מיי׳ שם [נב״מן] טוש״ע ח״מ סימן פז סעיף ו וסי׳ קעו סעיף כד:

כז ד מיי׳ שם טוש״ע שם סי׳ עז סעיף ט וסי׳ קכב סעיף ט וסימן קעו סעיף כה:

כח ה מיי׳ פ״ה מהל׳ זכיה הל׳ ו ופ״ב מהל׳ מלוה ולוה הל׳ ג סמג עשין סה טוש״ע ח״מ סי׳ רמ סעי׳ ג וסי׳ קד סעיף ח:

תוספות רי״ד (המשך)

הד׳ את השדה שהיא גובה דכי חזיא דלא משבענא לה ידעה דהדרה ג׳ עלה כשיטלו מה שבידה ולא חיישא הך הד׳ לאשבוחי לארעא אלא שמטא ואזלא ות״ק לא חייש לשמא תכסיף וכן הל׳ דבה״מ שקו״ג מ״ש לא גבה ומאי דאמרי׳ בפ״ב דערכין בה״מ שקדם וגבה מש״ג ההיא מיירי במטלטלין כדכתבינן בר״פ ומשום דמטלטלי לא משתעבדי לב״ח אבל קרקע שהם משועבדים לב״ח לא כל הימנו לאחרון לאבד זכותו של ראשון ואם קדם וגבה שלא כדין לא גבה ומוציאין מידו: אביי אמר דאביי קשישא א״ב דתני א״ק יתומים שאמרו גדולים ואצ״ל קטנים בין לשבועה בין לזיבורית: אמר ר״ה הני תרי אחי ותרי שותפי דא״ל דינא בהדי חד ואזיל חד מינייהו בהדי׳ לדינא לא מצי אידך למימר לי׳ לבדד״א אלא שליחותי׳ עביד פי׳ אם יצא השותף חייב לא מצי שותף חברי׳ למימר לי׳ לבע״ד אנת לאו בדד״א בדין זה שנתחייב חבירו כאילו נתחייב וכאילו שלחו לדון עמו דמי: איקלע ר״נ לסורא שיילוהו כהאי גוונא מאי א״ל מתני׳ היא הא׳ נשבעת לב׳ וב׳ לג׳ וג׳ לד׳ ואילו הא׳ לג׳ לא קתני מ״ט לאו משום דשליחותה עבדה: מי דמי התם שבועה לא׳ בשבועה לב׳ וב׳ לג׳ וג׳ לד׳ ואילו הא׳ לג׳ לא קתני מ״ט לאו משום דשליחותה עבדה: מי דמי התם שבועה לא׳ בשבועה לק׳ הכא א״ל אי הוה אנא הוה טעיננא טפי ול״א אלא דליתא במתא אבל איתא במתא איבעי׳ ליה למיתי: איתמר ב׳ שטרות היוצאים בא׳ רב אמר חולקין ושמואל אמר שודא דדיינא. פי׳ ב׳ שטרי מכר או שיעבוד להלואה או מתנה יוצאין על שדה א׳ וזמן שניהם שוה ביום א׳ רב אמר חולקין השדה ביניהן ושמואל אמר ש״ד כמו שדי בימא השלכת דעת הדיינים כפי שיאמרו הם למי היתה דעתו קרובה ליתן יותר לאותו נותנין א״ל דא״ק פי׳ וכגון שהי׳ היתומים גדולים ובאו היתומים להשביעה. ואע״ג דאוקי אביי דא״ק כב״נ ולא כת״ק הל׳ כוותי׳ דהכי פסק תלמודא בפרק הניזקין והל׳ יתומים שאמרו גדולים ואצ״ל קטנים בין לשבועה בין לזיבורית: אמר ר״ה הני תרי אחי ותרי שותפי דא״ל דינא בהדי חד ואזיל חד מינייהו בהדי׳ לדינא לא מצי אידך למימר לי׳ לבדד״א אלא שליחותי׳ עביד פי׳ אם יצא השותף חייב לא מצי שותף חברי׳ למימר לי׳ לבע״ד אנת לאו בדד״א בדין זה שנתחייב חבירו כאילו נתחייב וכאילו שלחו לדון עמו דמי: איקלע ר״נ לסורא שיילוהו כהאי גוונא מאי א״ל מתני׳ היא הא׳ נשבעת לב׳ וב׳ לג׳ וג׳ לד׳ ואילו הא׳ לג׳ לא קתני מ״ט לאו משום דשליחותה עבדה: מי דמי התם שבועה לא׳ בשבועה לק׳ הכא א״ל אי הוה אנא הוה טעיננא טפי ול״א אלא דליתא במתא אבל איתא במתא איבעי׳ ליה למיתי: איתמר ב׳ שטרות היוצאים בא׳ רב אמר חולקין ושמואל אמר שודא דדיינא. פי׳ ב׳ שטרי מכר או שיעבוד להלואה או מתנה יוצאין על שדה א׳ וזמן שניהם שוה ביום א׳ רב אמר חולקין השדה ביניהן ושמואל אמר ש״ד כמו שדי בימא השלכת דעת הדיינים כפי שיאמרו הם למי היתה דעתו קרובה ליתן יותר לאותו נותנין

עין משפט נר מצוה

כט א מיי׳ פ״ה מהל׳ מכירה הל׳ ו׳ ז׳ וסמ״ל מהל׳ גירושין הל׳ טו׳ וסמ״ל הל׳ יח׳ יח׳ סמג עשין ג׳ וסה טוש״ע מ״מ סימן רמ סעיף ד׳ וסימן גמ סעי׳ ז׳ וטוש״ע אה״ע סי׳ קל סעיף ו׳ וסי׳ קנב סעיף ח׳: **ל** ב טוש״ע מ״מ סי׳ רמ סעי׳ ג׳ בהג״ה:

לא ג מיי׳ פ״כ מהל׳ מלוה ולוה הל׳ ה׳ סמג עשין לד טוש״ע מ״מ סי׳ מג סעיף כג:

תוספות רי״ד

ואסיקנא רב דאמר כר״מ דאמר ע״ח כרתי אפילו כתב ומסר לשמעון שניהם קנו ביחד דכיון דעדי חתימה כרתי ואמרי׳ עדיו בחתומיו זכין לו כ״ד שמגיע השטר לידו קונה מעת החתימה ואע״פ שאחר למוסרו כדאמרי׳ בשנים אוחזין דאפי׳ כתב ללוות בניסן ולא לזה עד תשרי נשתעבדו לו נכסיו מניסן שכיון שהגיע השטר לידו למפרע קונה משעת חתימתו וה״נ כיון ששניהם נחתמו ביום א׳ שניהם קנו ביחד והלכך ליכא למיעבד בהו ש״ד למי מסר תחלה שכך קונה האחרון כמו הראשון וכיון ששניהם קונים ביחד חולקין ושמואל סבר כר״א דאמר ע״מ כרתי והעיקר המסירה היא ולא החתימ׳ ואילו ידענו למי מסר השטר תחלה אותו היה [ו] האחרון אינו אלא כמפליגו בדברים ועכשיו שאינו ידוע אומדים ב״ד בדעתם למי היתה דעתו קרובה עמו יותר לאותו מסר תחלה וקי״ל רב ושמואל הל׳ כשמואל בדיני כ״ש דס״ל כר״א דבמסכת [גיטין פו ע״ב] איפסקא הל׳ כוותי׳ הלכך כל שטר דעלמא בין שטרי מכר בין שטרי מתנה בין שטרי הלואה שיצאו על שדה א׳ בין שיש בהן קנין ובין שאין בהן קנין עבדינן שודא: אימיה דרמי בר חמא בצפרא כתבתינהו לנכסה לרמב״ח לאורתא כתבתינהו לרעב״ח אתא לרמב״ח לקמי׳ דר״ש אוקמי׳ אנכסי׳ אתא ר״ע לקמי׳ דר״נ אוקמי׳ אנכסי׳ אתא ר״ש לקמי׳ דר״נ אל״ל מ״ט עביד מר הכי א״ל דקדים א״ל אטו בירושלים יתבינן דכותבים שעות אלא מר מ״ט עביד הכי א״ל שד״ח א״ל אנא נמי ש״ד א״ל חדא דאנא דיינא ומר לאו דיינא ותו מעיקרא לאו בתורת הכי אתית לי׳ פי׳ העדים היו מעידים שזה השטר נכתב בבוקר וזה נכתב סמוך לערב אבל לא הי׳ יודעים למי נמסר תחלה ומתנות בריא היתה ובלא קנין שאילו היתה מתנת ש״מ הי׳ זוכה האחרון כדאמרי׳ בפרק מי שמת ולא הי׳ צריך ר״נ לש״ד אלא היה אומר לר״ש אדרבה מאן דאקדים הפסיד א״ר מתנות בריא היתה ובלא קנין שאילו היתה בקנין הקודם זכה ואע״פ שלא הגיע השטר לידו ולא היה יכול ר״נ לעשות שודא א״ר בלא קנין היתה והי׳ צריכים לקנות בקבלת השטר ומשום דקדים רמב״ח סבר ר״ש למימר מסתברא כי היכי דקדים בכתיבת השטר ה״נ קדים בחתימה וא״ל ר״נ אטו בירושלים יתבינן דכותבים שעות פי׳ כך הם להן השעות כמו שיש לנו הימים ואילו נכתב השט״ח האחד היום וא׳ למחר אע״פ שלא ידענו למי נמסר תחלה (דלא מסתפקין הכי) היינו אומרים מסתמא זה שזמנו קודם לו נמסר תחלה דלא מסתפקין הכי אלא כשיוציאו ביום א׳ אבל בזא״ז הקודם בזמנו הוא זוכה ולא אמרינן שמא לשני נמסר תחלה וה״נ בירושלים דכותבין שעות כל הקודם בכתיבתו אפי׳ שעה

ו) גרסה דל״ל היה קונה והאחרון אינו אלא כמפליגו וכו׳.

תלינן מסירה אחר שעות חתימה ה״נ תלינן המסירה בשעת חתימה ואפי׳ אם תימצי לומר לגמגם מי אפשר ואחד מהם נחתם קודם לחברו איהו מיהו סבר דשניהם נחתמו בצד אחת ואין דעתו כולל כשמוסר להם אפי׳ בזה אחר זה שיקנה אחד יותר מחברו אלא דעתו שיקנה זה כמו זה והוי כאילו מסר שניהם בצד אחת ואין מועיל הקדמת החתימה כלום ואי נמי העדים שויס בשני שטרות אימא בשעה שעסוקין באותו ענין חתמו דקנין יכול לחזור בו או לקיים שניהם הלכך אמר רב חולקין ושמואל דאמר כרבי אלעזר דאמר עדי מסירה כרתי וכיון שיולא השטר מיד המוכר ליד הלוקח מזהר הוא שלא למסור בצד אחת אלא זה שלא בפני זה דהמסירה ביד המוכר דכותבין שטר למוכר אע״פ שאין לוקח עמו אבל החתימה לר׳ אלעזר לאו עיקר הוא ולא תלינן ביה הלכך אמר שמואל שודא דדייני שיש כח ביד הדיינים מובהקים ליתן לכל מי שירצו דהואיל וא״א לפי הענין להיות בצד אחת אימור איתרמי לאותו שזכה וכן (לעיל דף פה:) גבי שני טוביה שניהם ת״ח דאיכא שודא וכן גבי ההיא דכאן אמרו בשילהי פ״ק דגיטין (דף יד: ושם) דמייתי הכא וכן בי׳ יוחסין (קדושין עד. ושם) גבי נאמן הדיין וכן בהמוכר את הבית (ב״מ סב:) גבי רכבא דדקלי וכן בשבועת העדות ברישה (שבועות ל:) וגבי אמר רב נחמן בחזקת הבתים (ב״מ לה. ושם) מדמינן דינא דאליס גבר לשודא דדייני ומשנינן דמאן דאליס גבר איכא למיקס עלה דמילתא שודא דדיינא ליכא למיקס עלה דמלתא ולא משום אומדנא דעתא אבל במקום שיכולין לזכות שניהם בצד אחת א״נ ב׳ בעלי חובין ביום אחד כולי עלמא מודו דיחלוקו דאשו רבנן להפסד בעלי חובין משום נעילת דלת ולכתובת אשה משום חיגא אבל בלקוחות א״נ במתנה עבוד שודא היכא דאיכא למימר דאחד קדים והאחר שקר עד כאן לשון ר״ת: [וע״ע בתוס׳ לעיל פה: ד״ה שודא]: **כתב** לאחד ומסר לאחר לזה שמסר לו קנה. אע״פ שקדמה הכתיבה למסירה ה״נ ס״ל לשמואל דהא אית ליה שודא והיינו אליבא דרבי אלעזר דאמר עדי מסירה כרתי ותימה הא משמע בפ״ק דב״מ (דף יג. ושם) דשמואל ס״ל כאבא דאמר עדיו בחתומיו זכין לו דדחיק התם שמואל דאמר לא חיישינן לפרעון ולקנוניא מתני׳ דקתני מלא שטרי חוב בזמן שיש בהן אחריות נכסים לא יחזיר אי ס״ל כאבא אמאי לא יחזיר ומסיק שמואל מוקי לה בשאין חייב מודה ופריך אין בהם אחריות נכסים אמאי יחזיר ומסיק אמר שמואל אומר היה ר״מ שטר שאין בו אחריות נכסים אינו גובה כו׳ מדדחיק שמואל לומר הך סברא לר״מ ס״מ כאבא ס״ל דלרב אסי הוה מלי לאוקמא בשאין בו הקנאה ואליבא דאבא משמע כתב לאחד ומסר לאחר את שכתב לו קנה דאמתני׳ דקתני כותבין שטר לזה אע״פ שאין מלוה עמו פריך התם וליחוש דלמא כתב לזות בניסן ולא לזה עד תשרי ואתי למיטרף לקוחות אלא כדין דמניסן ועד תשרי ומשני אמר אביי עדיו בחתומיו זכין לו אלמא אע״ג דמסר לקוחות קודם למלוה לזה שמסר לו לא קנה ובסוף הפרק (שם כ. ושם) משני אביי בכהאי גוונא גבי מלא שובר בזמן שהאשה מודה יחזיר לבעל דלא חיישינן דלמא כתבה בניסן ולא נתנה עד תשרי כו׳ וא״כ קשיא שמואל אדשמואל ובלא שמואל איכא לאקשויי מאביי גופיה דמשמע בפרק זה בורר (סנהדרין דף כח: ושם) דס״ל כרבי אלעזר דמסקינן התם אהיא מתנתא דהוו חתימי עלה תרי גיסי כו׳ א״ל רב יוסף זיל קנייה בעדי מסירה ומסיק א״ל אביי והא מודה רבי אלעזר במזוייף מתוכו שהוא פסול משמע דאי לא הוה מזוייף מתוכו היה מכשר כרבי אלעזר וזהו דוחק לומר דאביי לדבריו דרב יוסף קאמר ולא לא ס״ל ובלאו אביי גופיה הוה קשה שם הא דפסיק ר״ת הלכה כאביי מדמהדר הש״ס לאוקומא מילתיה דשמואל כוותיה ועוד דאביי בתראה הוה וקיי״ל כר׳ אלעזר דאמר עדי מסירה כרתי ואמרינן כתב לאחד ומסר לאחר את שמסר לו קנה ותירץ רבי דכי אמרינן עדיו בחתומיו זכין לו ה״מ בשני ימים שניכר מתוך השטר שקדם זכותו של זה אבל הכא מיירי שנכתבו ביום אחד הלכך אע״פ שנכתב זה קודם המסירה זכה דלא אמרינן עדיו בחתומיו זכין לו הואיל ואין ניכר שקדם זכותו מתוך השטר וקשיא לי גבי מלא שובר בזמן שהאשה מודה יחזיר לבעל דפריך ניחוש דלמא כתבה ליתן בניסן ולא נתנה עד תשרי ואזלא זביתה לכתובתה בטובת הנאה ומפיק ליה לשובר דכתוב בניסן ואתי למיטרף לקוחות שלא כדין מאי קא משני אביי עדיו בחתומיו זכין לו אכתי ניחוש באותו יום שנכתב השובר מכרה כתובתה קודם מסירת השובר דלא אמרינן התם עדיו בחתומיו זכין לו הואיל ואין ניכר מתוך השובר שנכתב קודם המסירה ואמר לי רבי דכולי האי לא חיישינן דבאותו יום עצמו מכרה כתובתה: **אמיה** דרמי בר חמא בו׳. אין זה ההוא עובדא דמי שמת (ב״מ קנא.). פי׳ ר״ח ז) דקבלה בידיו דשודא דדייני דוקא במקרקעי ודוקא דיין מומחה כרב נחמן בדורו דהא רב ששת גברא רבה הוה ואמר ליה רב נחמן איך דיין לעשות שודא דדייני ולי נראה שודא נמי במטלטלי דגבי שליח מייתי לה בפרק קמא דגיטין (דף יד:): [וע״ע תוס׳ ב״ב לה. ד״ה שודא]: **וכי** אמר א״ל בפירוש אמר שמואל בין לו בין לאחר. ההיא מעשה הות מתנות ש״מ ולפיכך המאוחר זכה אבל זה היה מתנות בריא וכל הקודם זכה וכך מצאתי כתוב בפי׳ ר״ח וקי״ל דהא דרמי ור״ע תרי עובדי הוה הכא מתנות בריא והתם במי שמת מתנות ש״מ: הנהו תרי שטרי דאתו לקמיה דרב יוסף פי׳ שטרי מכר היה על שדה א׳ חד הוה כתוב ביה בה׳ בניסן וחד הוה כתוב ביה בניסן סתמא אוקמי׳ ר״י לההיא דה׳ בניסן בנכסי א״ל אנא אידך ואנא אפסיד א״ל את ידך על התחתונה אימא בר כ״ט בניסן את א״ל ליכתוב לי מר טרפא

ושמואל דאמר כרבי אלעזר ו) דאמר א״עדי מסירה כרתי לא דכולי עלמא כרבי אלעזר והכא בהא קמיפלגי רב סבר חלוקה עדיפא ושמואל סבר שודא דדייני עדיפא ומי מצית מוקמת ליה לרב כר׳ אלעזר ג) והאמר רב יהודה אמר רב הלכה כרבי אלעזר בגיטין כי אמריתה קמיה דשמואל אמר אף בשטרות מכלל דרב סבר בשטרות לא אלא מחוורתא רב כר״מ ושמואל כרבי אלעזר מיתיבי שני שטרות היוצאים ביום אחד חולקין תיובתא דשמואל אמר לך שמואל הא מני ר״מ היא ואנא דאמרי כר׳ אלעזר אי ר״מ אימא סיפא כתב לאחד ומסר לאחר זה שמסר לו קנה ואי רבי מאיר אמאי קנה האמר עדי חתימה כרתי תנאי היא דתניא ד) וחכמים אומרים יחלוקו וכאן אמרו מה שירצה השליש יעשה ה) אמיה דרמי בר חמא כתבתינהו לנכסה לרמי בר חמא בצפרא לאורתא כתבתינהו למר עוקבא בר חמא אתא רמי בר חמא לקמיה דרב ששת אוקמיה בנכסא אתא מר עוקבא לקמיה דרב נחמן אוקמיה בנכסא אתא רב ששת לקמיה דרב נחמן א״ל מ״ט עבד מר הכי א״ל ומ״ט עבד מר הכי א״ל דקדים א״ל אטו בירושלים יתבינן דכתבינן שעות אלא מר מאי טעמא עבד הכי א״ל שודא דדייני א״ל אנא נמי שודא דדייני א״ל חדא ו) דאנא דיינא ומר לאו דיינא ועוד מעיקרא לאו בתורת הכי אתית לה ז) הנהו תרי שטרי דאתו לקמיה דרב יוסף חד הוה כתוב בחמשא בניסן וחד הוה כתוב ביה בניסן סתמא אוקמיה רב יוסף לההוא דחמשא בניסן בנכסים אמר ליה אידך ואנא אפסיד אמר ליה את ידך על התחתונה אימא בר כ״ט בניסן את א״ל ונכתוב לי מר טרפא

ח) [גיטין ט: וש״נ], ט) [גיטין יד: ד״ה אמר], י) [גיטין פו: ב], יא) [גיטין ז׳ ב], יב) [ב״ב קנא. ועי׳ תוס׳ כאן], יג) [גיטין פו:], יד) [כתב לאחד ומסר לאחר. כתב לאחד השטר ולא כו׳ כל״ל], טו) פי׳ בבבא. רש״ל, טז) [וכ״כ בערוך ערך שד ה ע״ש],

מוסף רש״י

עדי מסירה כרתי. ואין צריך לחתום בגבו, וכי כתב קנא וכתב, אכתיבה הגט כתיב ולא אחתימה ידי עדים (גיטין ט: וכבני״ז שם בב:) דעדי מסירה גורמין לבריות גט ומגלא גט כשר בכתיבה בלא עדים אלא שיבא מוסרו לאשתו להתגרש בפני עדים, דהא כתיב וכתב לה, בכתיבה לחוד בלא חתימה מיירי, ומיהו עדים בעינן שילוו שנתגרשה (רשב״ם ב״ב קנ.). הלכה כר׳ אלעזר בגיטין. דעדי מסירה כרתי ואפילו פסולא דרבנן ליכא, אבל לא בשטרות, דכתיב בהן וכתוב בספר וחתום וגו׳ (לב: בספר המקנה (גיטין פו:). אף בשטרות. דהתם עלה עובדא קמ״ל מפני תיקון העולם (שם). וכאן אמרו. בבבל, מה שירצה השליש יעשה. לפי מה שראה בדעתו של משלח אם היתה עינו יפה במתנה זו ואוהב את המקבל ואת בניו (גיטין יד:).

תוספות רי״ד (המשך)

א׳ מסתמא הוא קדמו במסירתו כדתנן כל הקודם את חברתה אפי׳ שעה א׳ זכתה אבל לדידן דלא קפדינן אשעות אע״פ שזה קדם את חבירו בשעות אין הקדמה זו מועלת לו לומר מסתמא זה קדם למסירה אלא שניהן שוין ודנין ביניהם ש״ד שמא הוא חביב בעיניהם יותר ולאותו מסר תחלה והוא זוכה בנכסים א״ל אנא נמי ש״ד פי׳ תהוי דידי נמי ש״ד וכיון שפסקתי הדין שוב אין לך כח להוציא מידו שהרי יצא מב״ד זכאי בש״ד א״ל חדא דאנא דיינא וכו׳ פי׳ שר״נ היה ממונה ע״פ ריש גלותא אבל ר״ש לא וש״מ דלאו כל דיינא עביד ש״ד אך אם הוא מומחה דנקיט רשותא ותו מעיקרא וכו׳ פי׳ שלא אמרת שלך משום שודא אלא משום דקדים בחתימה כר״מ ובזה טעית דהא לאו בירושלים יתבינן: וזה המעשה אינו דומה לאותו מעשה דגרסי׳ בפ׳ מ״ש אימי׳ דרמב״ח [באורתא] כתבתינהו לנכסיה לרמב״ח ובצפרא כתבתינהו למ״ע ב״ח ושכיבא אזיל רמב״ח לקמי׳ דר״ש אוקמי׳ בנכסי אזל ר״ע ב״ח לקמיה דר״נ אוקמי׳ בנכסי אזל ר״ש לקמיה דר״נ א״ל מ״ט אוקמיה מר לר״ע בנכסי אי משום דהדרה הא שכיבא א״ל הכי א״ש כל שאילו עמד חזור חזור במתנתו אימור דאמר שמואל לעצמו לאחר מי